Gelijke kansen vragen een ongelijke aanpak, zodat elke leerling de beste kans krijgt!

Willeke Doornbos & Noëlle Pameijer

Webinar voor BIOND en LBBO

26 juni 2024

biond
begeleiders in onderwijs

lbbo
Landelijke Beroepsgroep
Begeleiders Onderwijs

Welkom

Aanleiding herziening handreiking
- Noëlle Pameijer
- Willeke Doornbos

Willeke: Kern OPP, wat geleerd, wanneer een OPP, analyse van de context en integraal plan

Noëlle: Visualisaties OPP en doelgericht samenwerken met leraren, leerlingen en ouders

In opdracht van

Steunpunt Passend Onderwijs

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

In samenwerking met

Ouders & Onderwijs.

sectorraad›go
voor gespecialiseerd onderwijs

VO RAAD

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

PO RAAD

BALANS
landelijke oudervereniging

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

LBVSO
Leerlingenbelang-VSO

Kern van de handreiking

Het belang van **gelijke kansen** en de **rol van het OPP** hierbij

1. Van de individuele leerling naar goed onderwijs voor elke leerling

2. Wat hebben we tot nu toe geleerd van het werken met OPP's?

3. Aan de slag binnen deze context

Handreiking OPP

1. Van de individuele leerling naar goed onderwijs voor elke leerling

Handreiking: algemene informatie rondom

- Het doel van het OPP
- Doelgerichte samenwerking
- Gebruiksvriendelijkheid
- Efficiëntie in scholen
- Wettelijke eisen
- Achtergrondinformatie: te gebruiken bij specifieke onderwerpen

- Een ontwikkelingsperspectief (OPP) is een essentieel hulpmiddel voor planmatig en doelgericht werken met leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

- Ouders en leerlingen hebben een versterkte positie met een toekomstig hoorrecht voor leerlingen bij het OPP.

- Inclusiever onderwijs vereist een verschuiving van focus naar goed onderwijs voor alle leerlingen en aandacht voor wat leraren nodig hebben om dit te realiseren: wie heeft de leerling nodig?

Equality

The assumption is that **everyone benefits from the same supports**. This is equal treatment.

Equity

Everyone gets the supports they need (this is the concept of "affirmative action"), thus producing equity.

Justice

All 3 can see the game without supports or accommodations because **the cause(s) of the inequity was addressed**. The systemic barrier has been removed.

Evidence-informed onderwijs met sterke leraren is cruciaal, waarbij de kunst van lesgeven ligt in het vinden van de overeenkomsten in de verschillen tussen leerlingen.

Passend Onderwijs: of een vraag hoe organiseren we ons onderwijs?

2. Wat hebben we tot nu toe geleerd van het werken met OPP's?

Focus op ambitieuze doelen door het OPP te richten op

- Positieve aspecten
- Breed blijven kijken (meerdere hypothesen)
- Beredeneerde doelen voor de leerling
- De kwaliteit van het onderwijs
- Het handelen van leraren
- De ondersteuning van ouders

Gezamenlijke behoeften: Wie hebben leerlingen, leraren en ouders nodig om deze ambitieuze doelen te halen?

18 Veel gestelde vragen ofwel FAQ's'

Door de link aan te klikken kom je bij een antwoord op 18 veel gestelde vragen (Frequently Asked Questions).

FAQ 1. Wat heeft acht jaar werken met ontwikkelingsperspectieven aan inzichten opgeleverd?
FAQ 2. Wat is goed onderwijs in de basis; wat werkt voor alle leerlingen?
FAQ 3. Omgaan met verschillen: homogeen of heterogeen groeperen?
FAQ 4. Welke wetenschappelijke onderbouwing pleit voor het werken met een OPP?
FAQ 5. Welke kind-kenmerken zijn relevant bij het bepalen van het uitstroomperspectief?
FAQ 6. Samen werken aan het OPP: wat vraagt dit van de samenwerking met ouders?
FAQ 7. Samen werken aan het OPP: wat vraagt dit van de communicatie met leerlin-

Heb je na het lezen nog een andere vraag?

Neem contact op via Vraagformulier Steunpunt Passend Onderwijs (office.com)

Wanneer een OPP?

Regulier onderwijs

Voor leerling die extra ondersteuning krijgt, moet school OPP vaststellen.

- Voor nieuwe leerlingen binnen zes weken na inschrijving (start)
- Als blijkt dat leerling die al op school zit extra ondersteuning krijgt (na signalering).

Praktijkonderwijs: OPP voor alle leerlingen

Wanneer basis of extra? Afspraken SWV (basisondersteuning), eventueel aangevuld met wat SOP belooft.

Gespecialiseerd onderwijs

- Voor alle leerlingen een OPP
- Multidisciplinaire commissie van begeleiding (clusters 3 en 4) en de commissie van onderzoek (clusters 1 en 2) brengen advies uit voordat het OPP wordt vastgesteld.

IOP (individueel ontwikkelingsplan) en …. OPP?

Als geen OPP, wel IOP

IOP= Plan van de leerling/portfolio: Wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik

Bijvoorbeeld: ik wil een trekker rijbewijs halen en wil daar graag mee aan het werk tijdens de AVO les (kan in de basisondersteuning).
Dus niet direct te koppelen aan basis of extra ondersteuning.

Als wel OPP, dan IOP in handelingsdeel of als bijlage (i.v.m. hoorrecht)

Extra docent-handelen dat je inzet op school om te zorgen dat een leerling kan profiteren van het onderwijsaanbod.

Bijvoorbeeld: leerling heeft voor uitplaatsing naar werk een specifiek keuzedeel MBO- niveau 2 nodig. Dit zit niet in het basisaanbod.
Nodig: zicht op curriculum, docent die de lessen kan aanbieden en iemand die dit kan examineren.

Doelgerichte Samenwerking

Een functioneel OPP ontstaat door samenwerking met collega's, begeleiders, leerlingen en ouders, waarbij doelgericht en transparant wordt gewerkt aan passend onderwijs in een cyclus van planmatig handelen.

Theorie versus praktijk

Agyris (1990, 2000, 2004)

1. Praattheorieën (wat we zeggen te doen en belangrijk vinden)
2. Gebruikstheorien (wat we in de praktijk doen)

Contextanalyse voor Schoolsucces

Grondige analyse van onderwijssituatie biedt aanknopingspunten om basisondersteuning te versterken en onderwijs beter af te stemmen op behoeften van leerlingen (o.a. waarderingskader inspectie).

Borgen succesvolle praktijken:

Geef succesvolle aanpakken
voor leerlingen met OPP
een plek in basisondersteuning.
Zo wordt onderwijs steeds inclusiever.

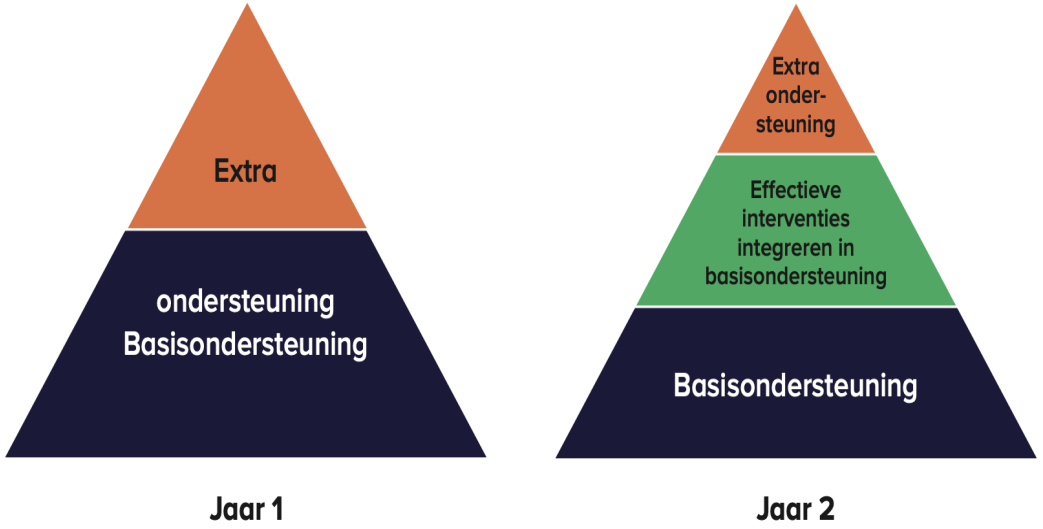

Bijvoorbeeld: MBO keuzedeel lassen wordt onderdeel van lesprogramma voor alle leerlingen.

Integraal Plan voor Onderwijs en Opvoeding

Leerlingen met een OPP hebben niet alleen onderwijsbehoeften (op school) maar ook opvoedbehoeften (thuis).

Een integraal plan, met samenwerking tussen betrokkenen thuis, in de vrije tijd en/of zorg, vergroot de kans op effectieve ondersteuning.

In het OPP neem je dit op als helder is wie er een extra bijdrage doet om de onderwijsdoelen te behalen.

Visualisaties: de OPP-cyclus

Visualisaties OPP

Visualisaties bevorderen transparantie en effectieve communicatie, waarbij samenwerking wordt ondersteund door tekeningen en visualisaties.

In 3 stappen OPP-cyclus:

1. Overzicht (bevorderende en belemmerende factoren) : wat gaat al goed wat kan nog beter?
2. Inzicht (analyse situatie en onderbouwing): hoe komt het dat … en wat betekent dit voor de uitstroom?
3. Uitzicht (handelingsdeel, doelen en behoeften): wat streven we na en wat is daarvoor nodig?

Visualisaties OPP

Stap 1: Overzicht

Bevorderende en belemmerende factoren van leerling (PO, VO en GO):

wat gaat al goed wat kan/moet nog beter?

Visualisaties OPP

Stap 2: Inzicht

Analyse van de context (onderbouwing handelingsdeel):

hoe komt het dat …?

En wat betekent dit voor uitstroom?

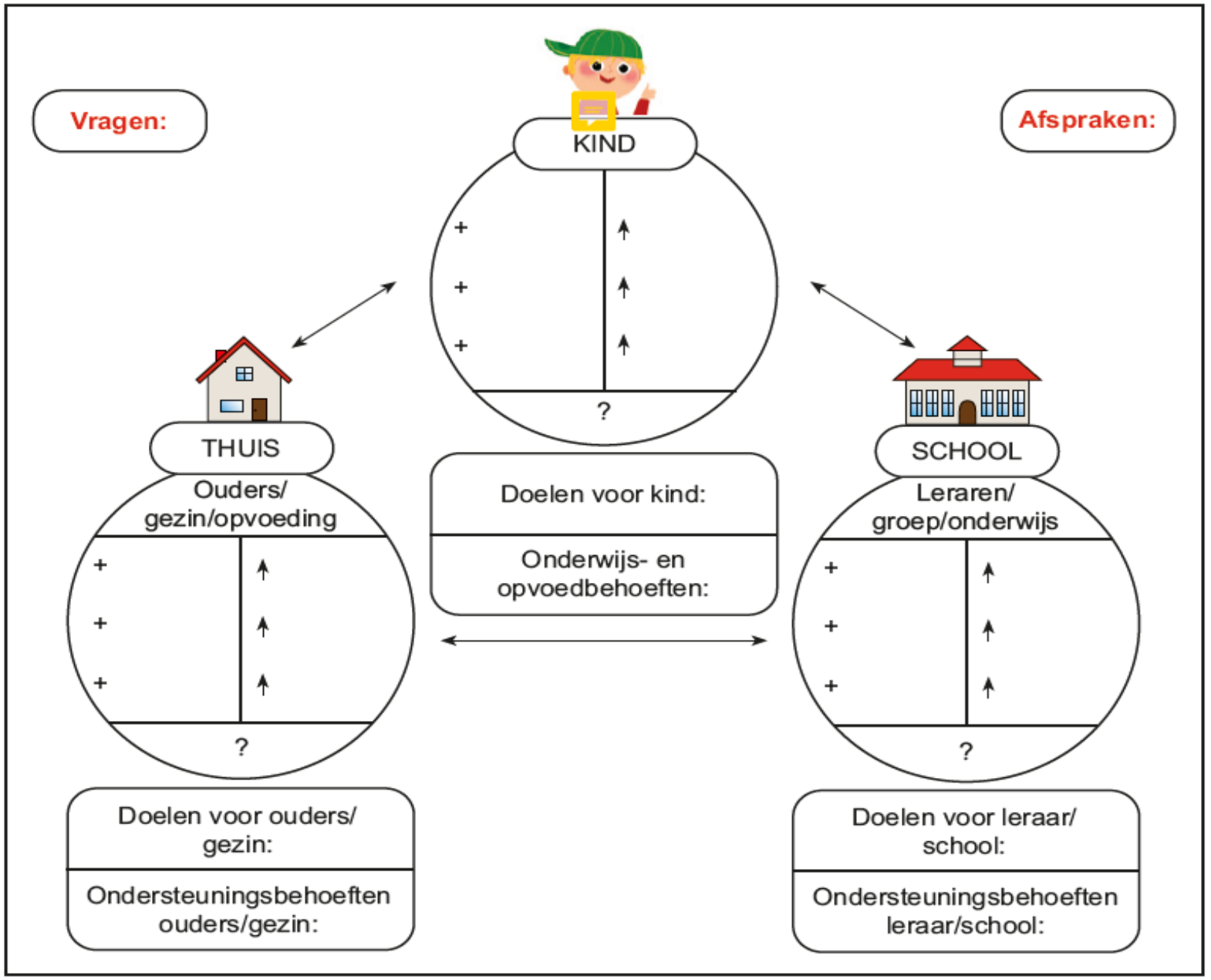

Bron: Orthopedagogen/psychologen Stichting Elan en SWV Unita

Visualisaties OPP

Stap 3: Uitzicht (handelingsdeel: doelen, behoeften en afspraken): wat streven we na en wat is daarvoor nodig?

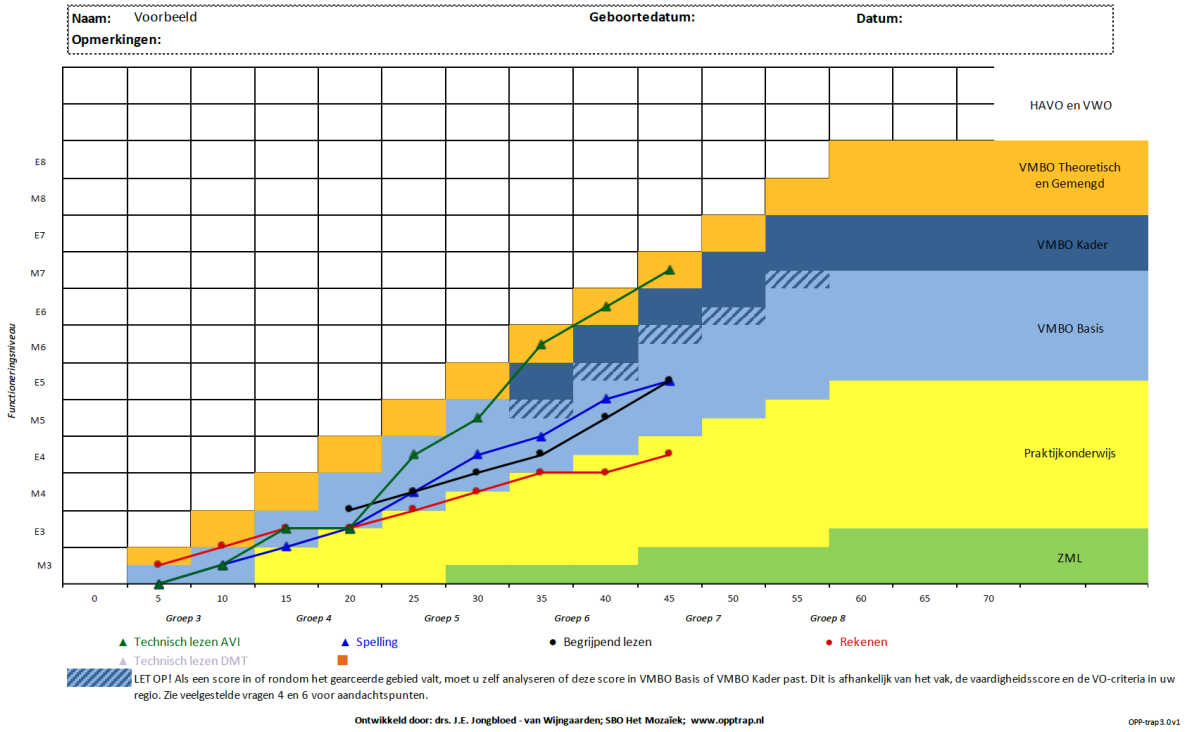

Johanneke Jongbloed- van Wijngaard (GBO Mozaiek)

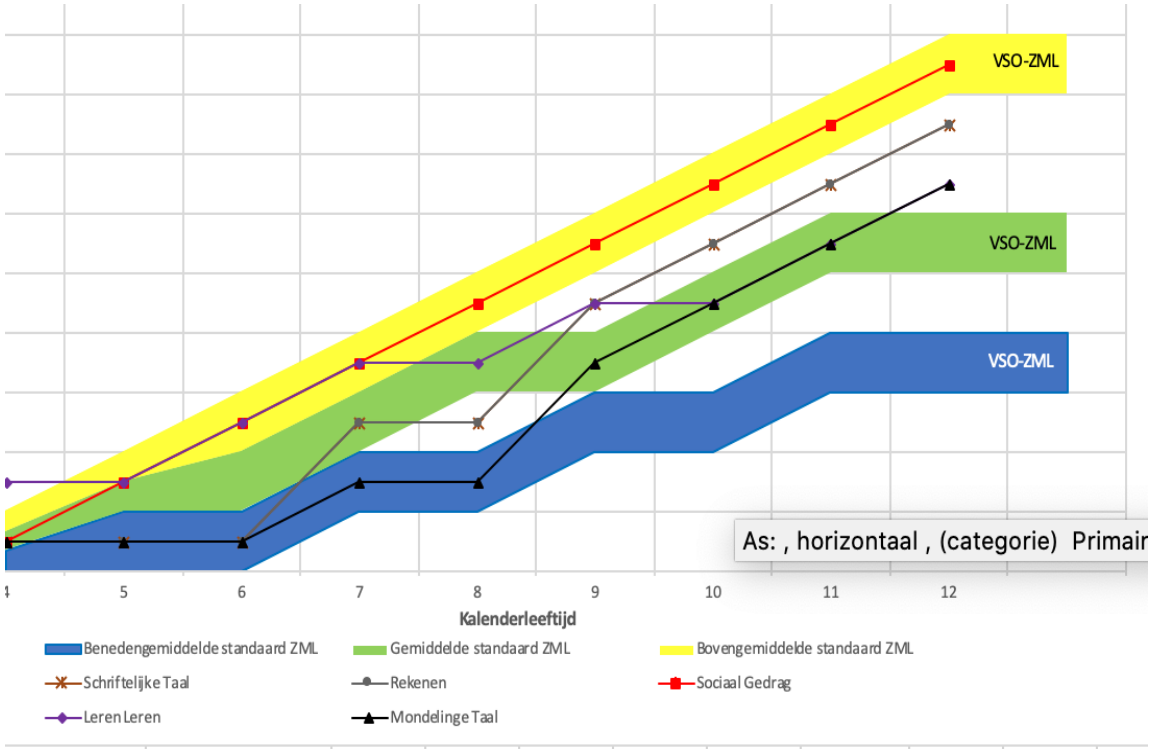

Maura Dammers (GO Klimop, ZML)

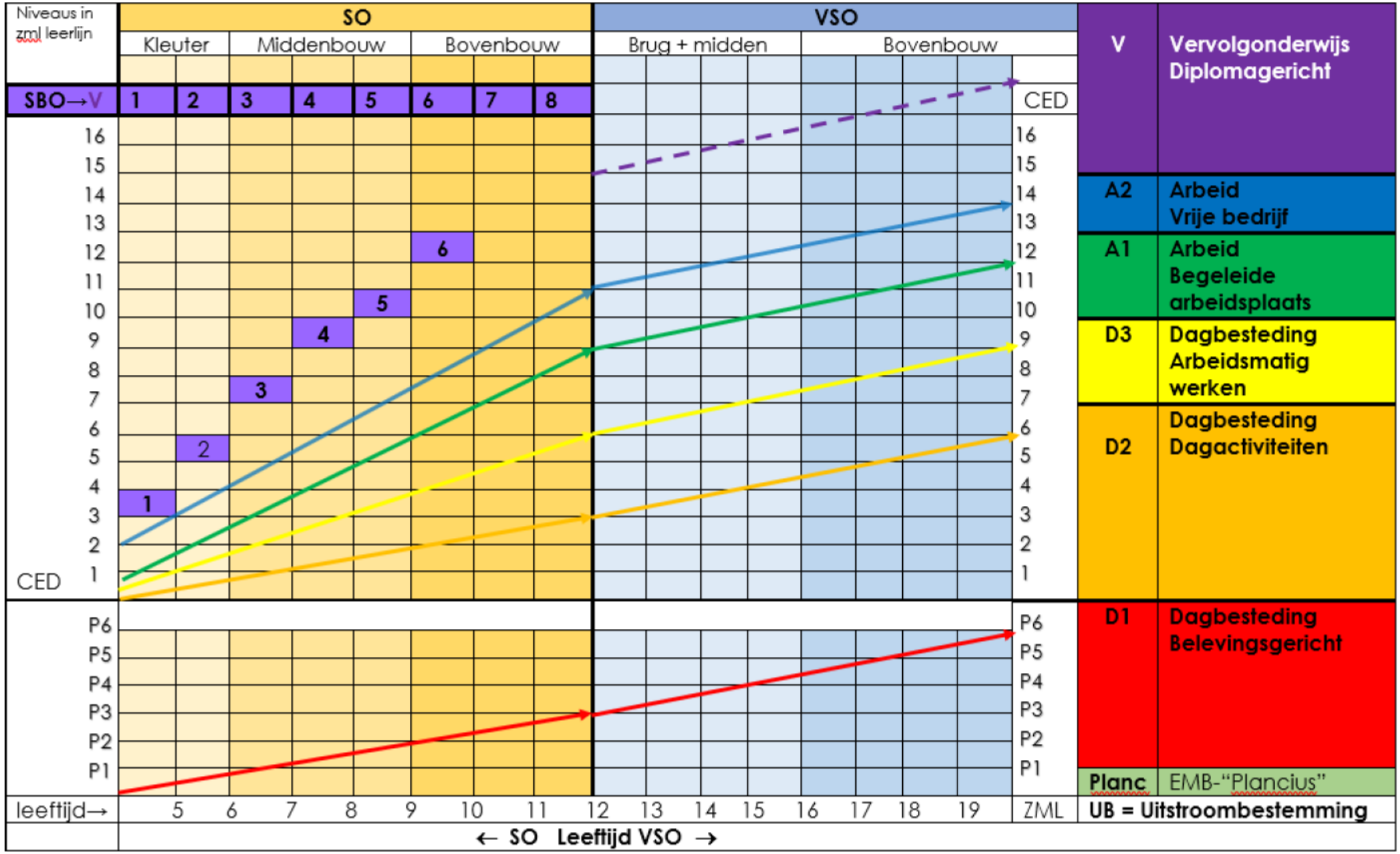

Figuur 7.3: Grafiek SO en VSO cluster 3/ZML (bron onbekend)

Samen helpen we jeugdigen naar een levenlang ontwikkelen

Er is een beperkte groep jongeren (12-27 jaar) die door middel van ondersteunende en vervangende leerroutes, aangeboden vanuit onderwijs en gemeenten, kunnen blijven deelnemen aan het onderwijs en/of uitstromen naar(beschermd)werk of een vervolgopleiding.

v(s)o leerroute diplomagericht

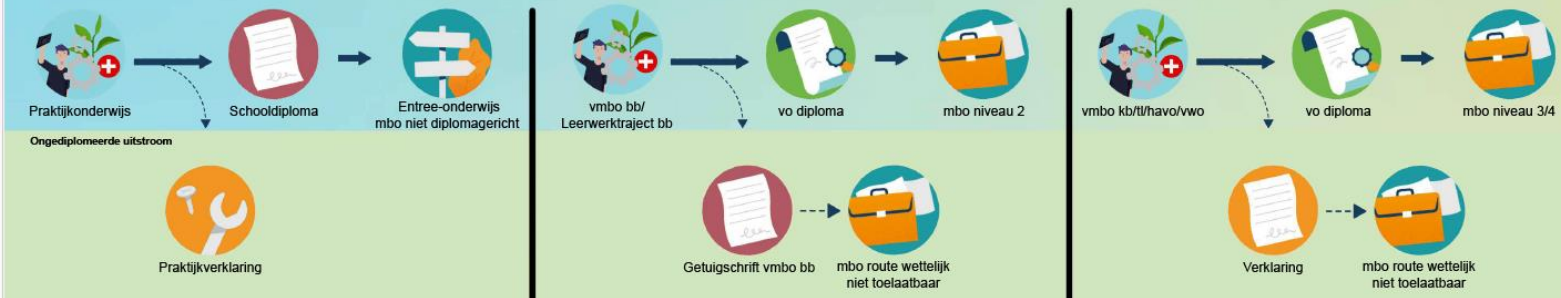

v(s)o leerroute niet diplomagericht

maatwerk

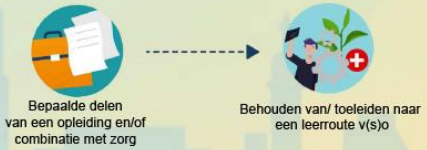

call to action

1. Werk met ons samen om alle jeugdigen een kans te geven
2. Geef jeugdigen een kans om te leren en maak het leren makkelijk! Waarborg voldoende ondersteuning en begeleiding.
3. Geef scholen een kans om ongediplomeerde leerroutes aan te bieden. Zorg voor continuïteit voor de bekostiging van het onderwijs en ondersteuning vanuit onderwijs en gemeenten.

Aanpak in OPP: beschrijf alleen wie er extra handelen inzet, bovenop basisaanbod en extra ondersteuning in dat basisaanbod.

Per vak of domein.

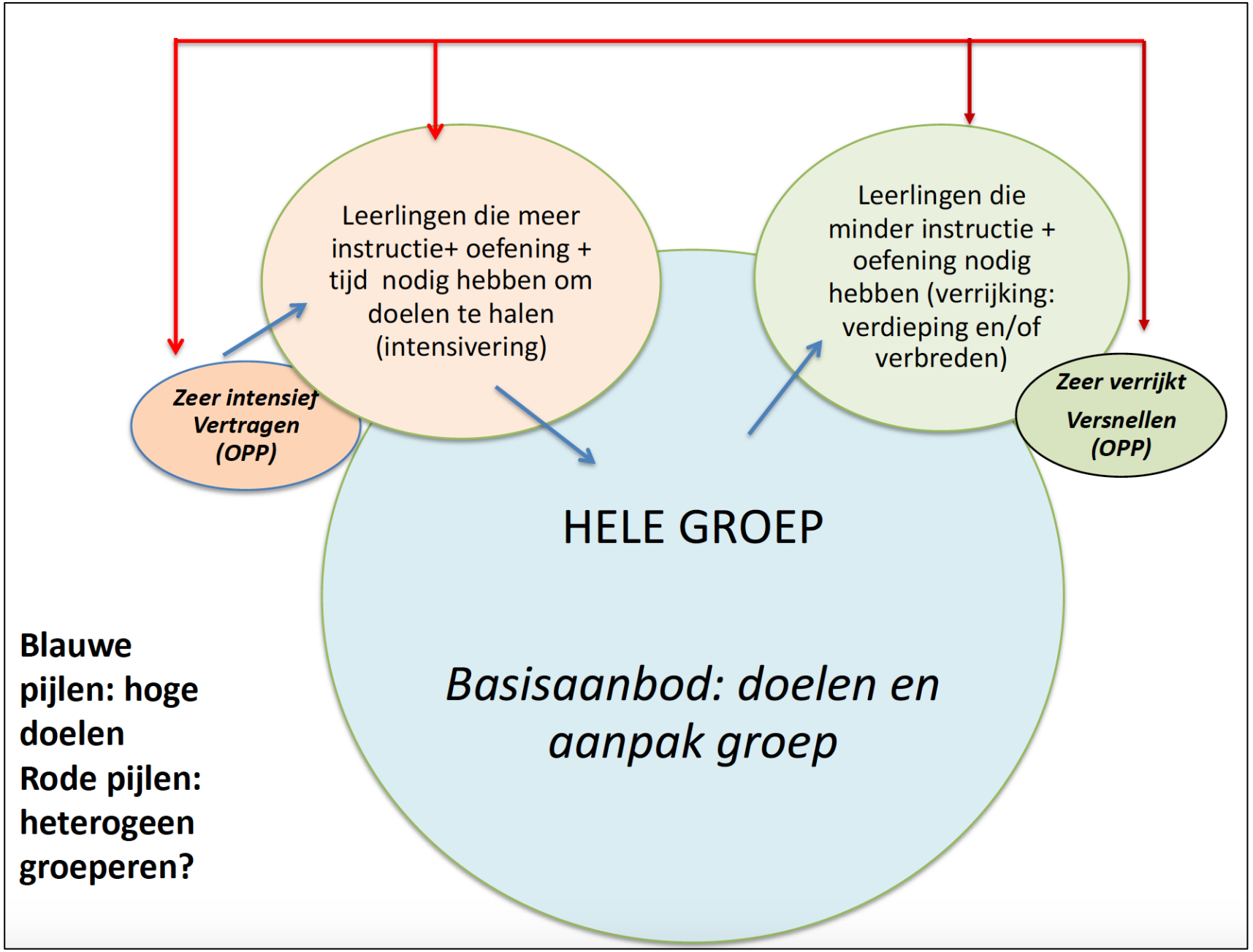

Focus op onderwijs-behoeften & zoek de overeenkomsten in de verschillen.

En versterk daarmee de basis

Is hij nou druk of ADHD, ernstige leesproblemen of dyslexie, dwars of ODD? Doet het ertoe?
Eigenlijk niet, want hetzelfde nodig!

Deze leerling heeft … nodig
Hebben meer leerlingen dit nodig?

Essential for one, beneficial for all
(Hargreaves & Fullan, 2014)

Doelen maken met ladder als visualisatie

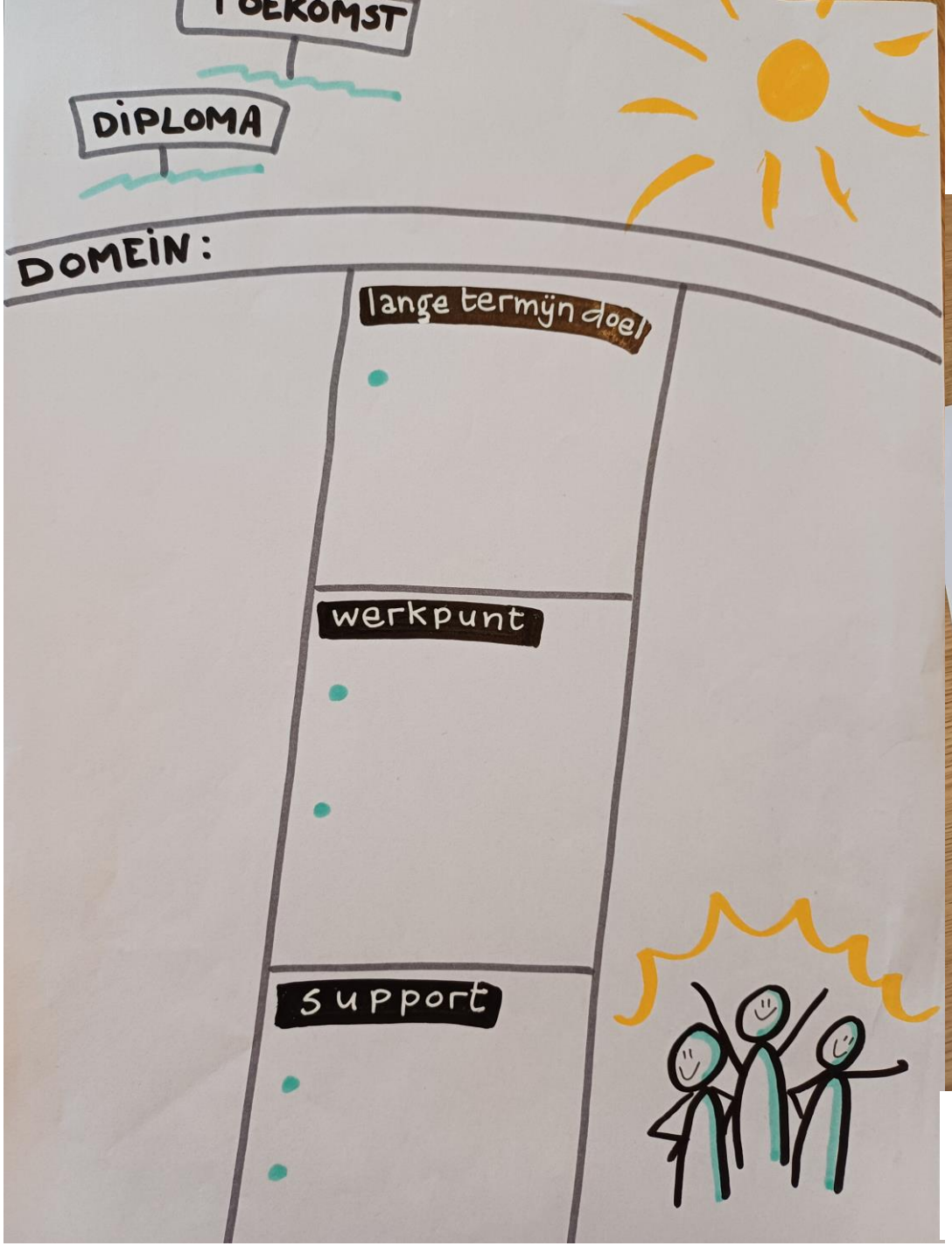

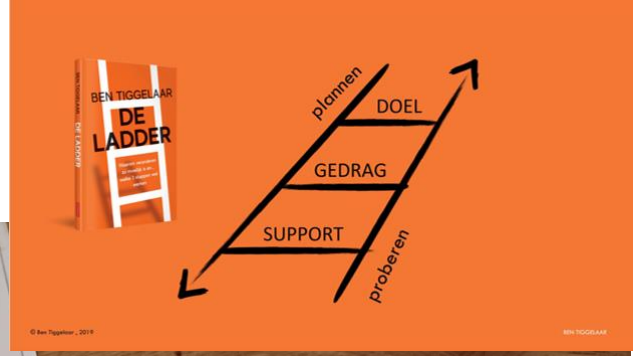

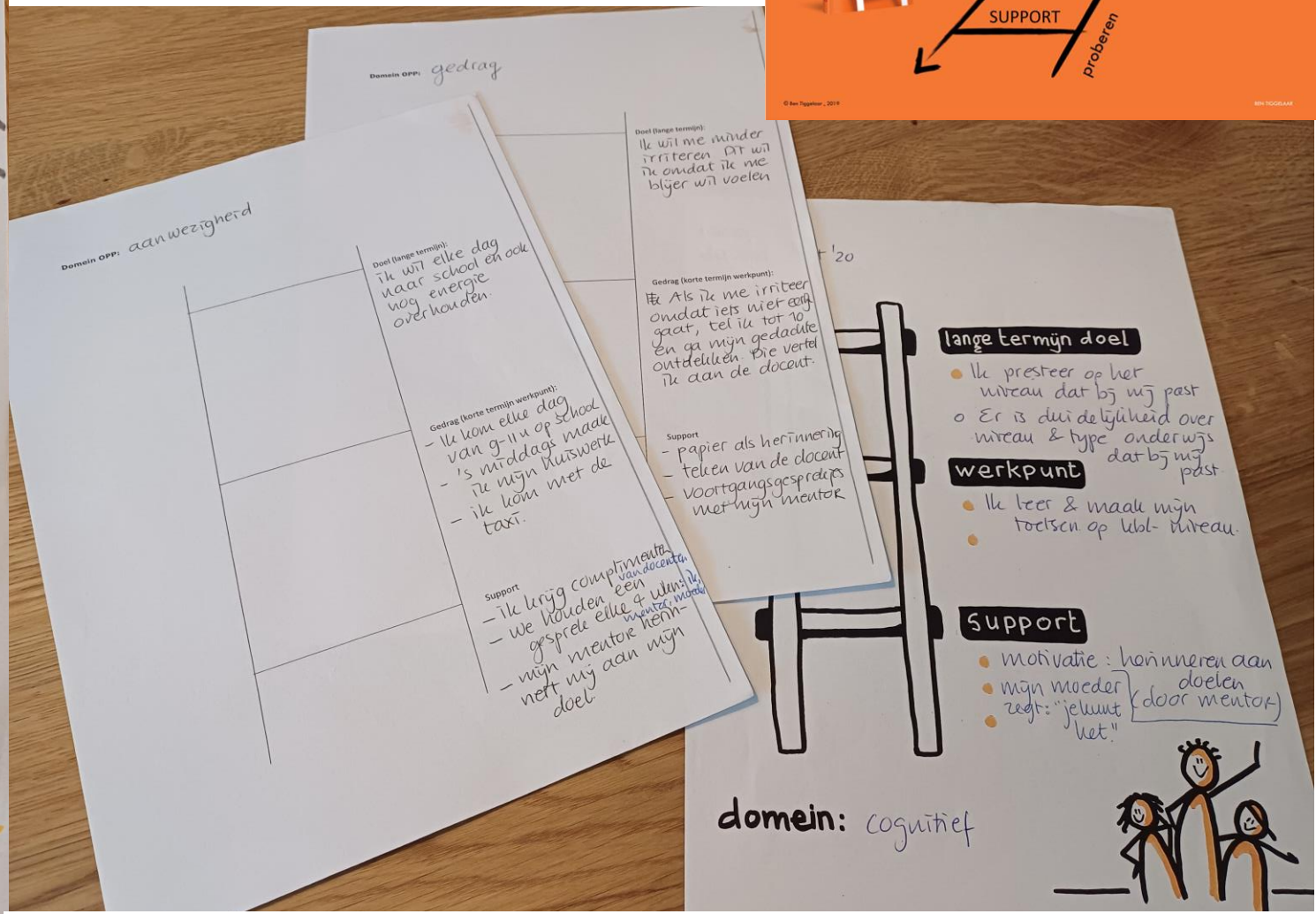

Hanneke Visser – van Balen, Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, schoolpsycholoog. *hvisser@eikinonderwijs.nl*

DIT BEN IK

[Naam]
GEB: [DD-MM-JJJJ]

Klas: [Klas, huidig niveau]
Mentor: [Naam]
[Naam]

Gezinssituatie
[Omschrijf hier de thuissituatie]

Dit ben ik
[Eigenschap 1 – eigenschap 2 – eigenschap 3 – etc.]

SCHOOLLOOPBAAN

	1	2	3	4	5	6	7	8
Basisschool	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Evt doublure	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5	6
VO	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Evt doublure	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Extra:
[Beschrijf hier eventuele bijzonderheden over de schoolloopbaan]

Verzuim
[Beschrijf hier bijzonderheden m.b.t. verzuim]

NIVEAU

Basisschooladvies
[Kies een niveau]

Eindtoets
[Beschrijf soort en score]

ONDERZOEKEN EN HULPVERLENING

(Eerdere) hulpverlening
[Beschrijf hier eerdere hulpverlening]

Diagnose
[Beschrijf hier eventuele diagnose(s) en aanvullende informatie]

Onderzoeken
[Beschrijf hier eventuele onderzoek(en) en aanvullende informatie]

DIDACTISCH

Onder niveau ☐ Op niveau ☐ Boven niveau ☐

Eind basisschool

	Cito LOVS	Eindtoets
Technisch lezen	[X]% leerachterstand	
Begrijpend lezen	[X]% leerachterstand	[Score]
Spelling/taalverzorging	[X]% leerachterstand	[Score]
Rekenen	[X]% leerachterstand	[Score]

Voortgezet onderwijs - [Soort toetsafname]

Toetsniveau: [Kies]	**Toets** [X], [Jan '22]	**Toets** [X], [Jan '22]
Ned. leesvaardigheid	[Kies een niveau]	[Kies een niveau]
Ned. woordenschat	[Kies een niveau]	[Kies een niveau]
Eng leesvaardigheid	[Kies een niveau]	[Kies een niveau]
Eng woordenschat	[Kies een niveau]	[Kies een niveau]
Rekenen-wiskunde	[Kies een niveau]	[Kies een niveau]

Cijfers – [Maand jaartal]

[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]
[Vak]	[X]

Bouw wie je bent! metameer

Een OPP samen met de leerling maken

elzendaalcollege

metameer

Joyce Janssen, orthopedagoog & schoolpsycholoog

Visualisaties (met toelichting) komen op site Steunpunt Passend Onderwijs (bij handreiking), zodat ze toegankelijk zijn ☺

Heb jij ook een handige visualisatie?

- Past deze bij Handreiking OPP (2023)?
- Blijkt deze functioneel inde samenwerking binnen je team en met ouders en leerlingen?
- Zou je deze willen delen?

Als 3 x ja: Fijn!

Mail deze naar

n.pameijer@gmail.com

&

info@instituutvoorinclusiefonderwijs.nl

Bij voorbaat dank!

Bureaucratie

OPP moet beknopt zijn om overbodige bureaucratie te vermijden. Alleen relevante én actuele informatie die nodig is voor:

- het begrijpen van de situatie;
- het formuleren van doelen;
- de extra ondersteuning die nodig is.

Het streven is een OPP van twee tot maximaal vijf A4!

Bijlage 2:
Voorbeeld format OPP, ter inspiratie en om aan te passen aan de visie en de jaar- of kwaliteitscyclus van de school

Een bruikbaar OPP is beknopt (bij voorkeur maximaal 5 A4), haalbaar en toegankelijk. Hoe noteer je e.e.a. zo beknopt mogelijk?

OPP wordt pas vastgesteld nadat ouders **daadwerkelijk** hebben **ingestemd** met het handelingsdeel (**instemmingsrecht**).

Vanaf 2025 hebben leerlingen **hoorrecht**:

zij mogen input geven

en hun **mening** moet worden **meegenomen** in hun OPP.

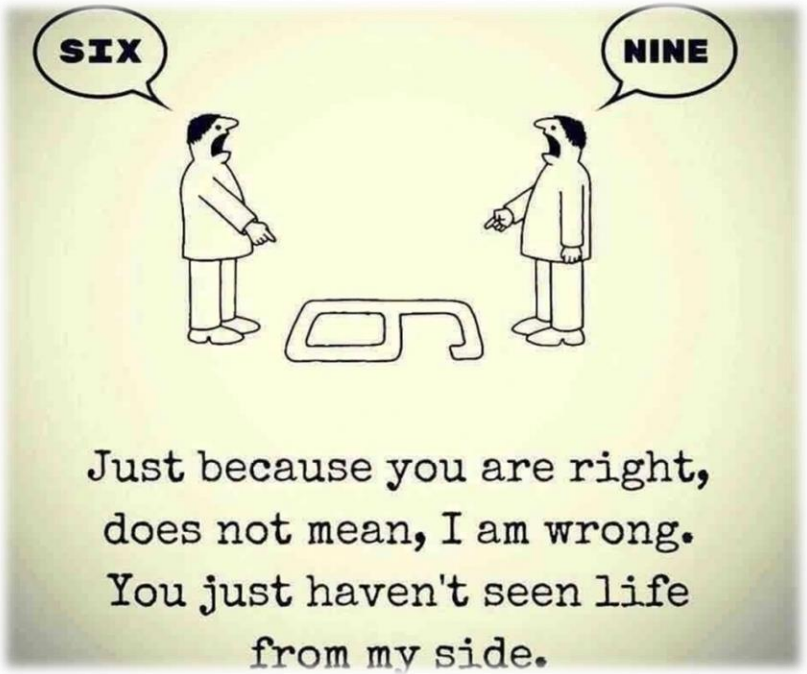

Hoorrecht: leerlingen formuleren eigen onderwijsbehoeften (dear teacher)

https://www.youtube.com/watch?v=lTMLzXzgB_s

Vraag leraren, ouders en leerlingen gericht om feedback op OPP-format en OPP-gesprek, doe er je voordeel mee!

Bijvoorbeeld:

Top: wat is goed/prettig, waarmee moeten we doorgaan en waarom?

Tip: wat kan/moet beter , waarom en hoe, suggestie?

Focus meer op **leraren/team/school** en **flexibiliteit** om de ‘ongelijke aanpak’ te realiseren dan op het systeem van leerstof klassenjaren.

Een OPP ondersteunt **doelgericht samenwerken** aan **schoolsucces voor alle leerlingen.**

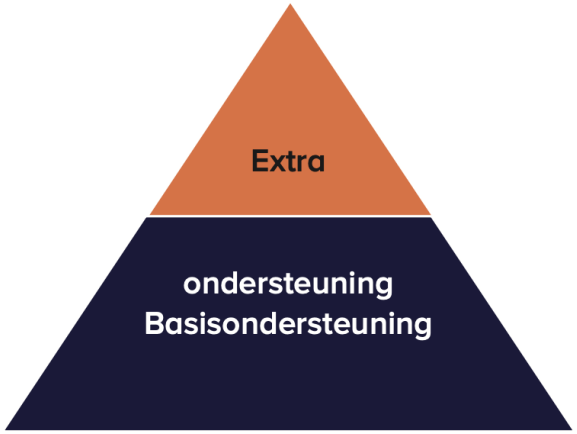

Jaar 1

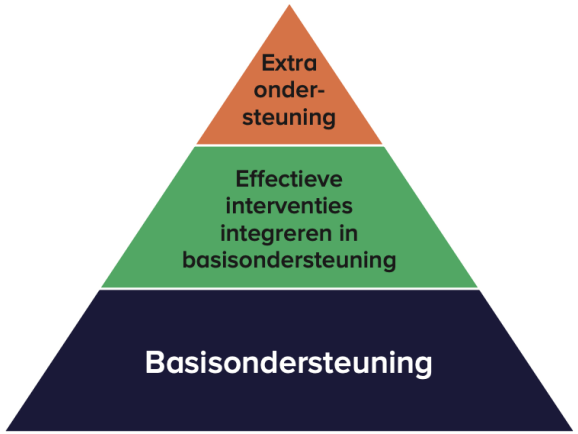

Jaar 2

Hoe beter aansluiting tussen OPP en jaar/kwaliteitscyclus van school, hoe functioneler het OPP is.

Werken met een OPP: kijk in de spiegel!

Wat kunnen wíj op onze school nog beter doen zodat elk kind de beste kansen krijgt?

Succes met OPP's!

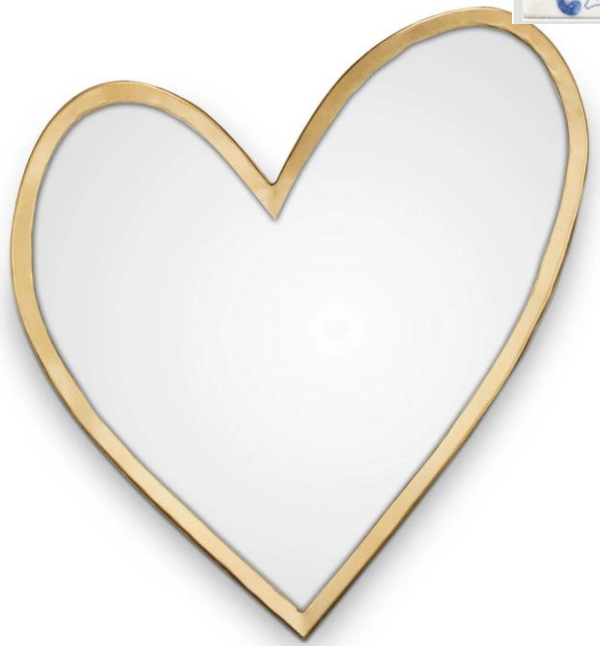

Doe je mee? Meld je aan via https://opp-training.nl/